

Agerdyrkningsberetning

fra Juni.

Vintersæden staaer i det Hele taget godt, og i alt Fald meget bedre, end man i Efteraaret kunde vente; thi Saaningen var ikke heldig, da stærke Regnslag og Kulde i Slutningen af September trykkede den, og den var, med Undtagelse af det tidligst saaede, gjennemgaaende svag, da Vinteren indfandt sig. Denne har imidlertid været saa mild, at Vintersæden har vundet Kræfter fra Uge til Uge, og den stod efter den milde Marts og det befrugtende Snelag hidst i denne Maaened meget godt. Selve Foraarstiden, April og første Halvdel af Maj, var derimod mindre gunstig; vel vare vi nogenlunde forskaanede for Nattesfrost, men Vejret var undertiden koldt og regnfuldt, og Slutningen af April bragte hyppige og stærke Storme. Herved trykkedes Vintersæden; Hveden blev noget gulig, Rugen holdt sig noget tynd og spids og var kun kort, da den skred igjennem; dette skete imidlertid tidlig, og den har senere rækket sig godt. Da tilmed Slutningen af Maj og Begyndelsen af Juni bragte varmt og mildt Vejr, bedrede Rugen sig kjendelig, og den blomstrede under heldige Vilkaar; men især har Hveden bedret sig meget, idet den har bukket sig fuldigt og har faaet en frisk og kraftig Farve. Fra nogle Egne gives Rugen Fortrinnet, navnlig naar den er saaet tidlig, fra andre gives det til Hveden; paa flet afgravede Sorder er Vintersæden na-

turligvis trykkes og lider tillige af Ukrud, og i Lavningerne har den store Mængde Vand fra Løbrudet i Marts og Regnen i April borttraadnet en Del Rug. Men i det Hele taget love de begge en god Høst; hvis nogen enkelt Egn særlig skal fremhæves, maa det blive det sydlige, midterste og vestlige Jylland, hvor Nattefrosten ellers faa ofte trykker Rugen om Foraaret. De faa Stykker Kaps, som endnu af og til sees, navnlig paa Møen, staa iaar særdeles godt, og Blomstringen er fseet meget heldig.

Baarsædens Lægning har strakt sig ud over to til halvtredie Maaned, — midt i Marts faaedes flere Steder Byg, Havre, Erter og Bønner, naar Jorden var vel afgravet eller af Naturen let, og endnu sidst i Maj var der mange lave, siede Jorder og navnlig Kjerstrækninger i Jylland, hvor Baarsæden ikke var bragt i Jorden. Saatiden har altsaa været lang og tillige besværlig; bekvemst vare de tørlagte Jorder i Marts, og bedre Sædefure fik man ej senere; men de fleste syntes dog det var for tidligt at faa, og da indtraf Snestormen den 19de—21de Marts; den store Masse Sne fyldte Jorden med Vand og gjorde den kold, og da Vejret i April var regnsfuldt og i største Delen af Maj baade meget regnsfuldt og tillige af og til temmelig koldt, saa holdt Jorden sig død og tung, skorpede i de enkelte Tørredage paa Overfladen, uden at være bekvem i Bunden, og gjorde Behandlingen baade besværlig og vanskelig, saa at man mange Steder maatte liste sig til at faa og ofte kun fik Sæden dækket ved en enkelt Tand, uden at Jorden blev afharvet, inden en ny Regn atter standsede Markarbejderne. Navnlig har naturligtvis Bearbejdningen været særlig uheldig, hvor man endnu følger den gamle Skik at pløje 2 Gange om Foraaret til Byg og Havre, og endnu er dette Tilfældet mange Steder. I det Hele taget var det derfor kun et mindre Antal Gaarde, hvor man havde affluttet Saanningen inden April Maanedes Udgang; de fleste Steder blev man først færdig midt i Maj, og som

nævnt var der endnu en Del Jorder, som vare usaaede i Slutningen af denne Maaned. At Baarsæden under disse Forhold staaer meget forskjelligt og har været udsat for mange Ulemper er indlysende. Bedst staaer den i Maris lagte Sæd, Bygget har navnlig bukket sig godt og staaer kraftigt. Den i April lagte Baarsæd kom temmelig hurtig op, men paa Grund af den senere Kulde og Regn holdt den sig noget gul og svag, og Ukrudet, der vælteede frem i stor Mængde, fik mange Steder for stor Magt. Ogsaa af Orme led den en Del, og ofte seer man store gulstjoldede Steder i Byg- og Havremarkerne, væsentlig forarsagede af Smalदारver. Orterne led i den første Tid en Del af Insekter, saa at de endog flere Steder bleve omplojede; Bøunnerne bleve stærkt angrebne af graa Biller; og Rodfrugterne, som først bleve lagte sent, da Jorden ikke vilde blive bekvem, led meget af Jordlopper. I det Hele taget var der i Begyndelsen af Maj meget „Kryb“ baade i Sæden, i Kjøkkenhaveerne, paa Ribs- og Stikkelsbærbuske og paa Frugt- og Skovtræer; men den vedholdende Kulde i Maj Maaned, der endog i det nordøstlige Nyland ledsagedes af temmelig stærk Nattefrost ved Pinsetider, saa at Baarsæden end yderligere gulnedes deraf, virkede for saa vidt gavnligt, at den ødelagde eller i alt Fald stærkt hæmmede disse Insekter og Larver i deres Angreb, og da endelig Varmen indtraf sidst i Maaned, var Baarsæden for største Delen naaet saa vidt, at Insekterne ikke længere kunde magte den eller i noget kjendeligt Maal standse den i den raske og frodige Tilvæxt, som Varmen beredte den. De forskjellige Sorter Baarsæd staa derfor nu i det Hele taget godt, om end maasse næppe saa godt som Vintersæden, men da Baarsæden ofte er lagt i en lidet bekvem og heldig behandlet Jord, vil der behøves et vedvarende gunstigt Vejr for at den ikke atter skal tabe sig; thi der turde maasse nok være Sandhed i den gamle Erfaring, at naar Baarsæden lægges i Regn, da kræver den Regn og Regn og atter Regn gennem hele Sommeren i Forbindelse med Varme,

medens den bedre udholder en kort eller længere Tids Sommer=tørke, naar den er lagt i en passende tør og bekvem Foraars=jord. At en Sædetid, som den dette Foraar bragte, i fuldeste Maal har viist det Uheldige i ikke at have Forderne ordentlig afgravede er indlysende, og Mange, der af en eller anden Grund hidtil have undladt at draine, ere derfor blevene fast bestemte paa at iværksætte denne vigtige Grundforbedring.

Det er mange Aar siden, at Græsmarkerne have været saa udmærkede som iaar, og det saavel de ældre som yngre Marker. Vel er Kløveren naturligtvis tynd i de ældre Marker, da den for en Del er gaaet bort i de tidligere ugunstige Aar, men dog give de en særdeles god Græsning, og de nye Kløver-Græsmarker give et Udbytte som i de bedste Aar inden man begyndte at tale om Kløvertræthed, hvortil der iaar aldeles intet mærkes. Det er i den milde Vinter, det fugtige Foraar og især i Varmen i Slutningen af Maj, at de væsentlige Grunde til denne store Kløver- og Græsfrodighed maa søges. Skjønt Kvæget kom meget tidlig paa Græs, har det dog kun kunnet magte en mindre Del af Græsmarkerne, og mange Steder har man af 3 Græsmarker kunnet slaa de 2. For at skaffe frisk Græsning begyndtes Græsletten paa Ageren meget tidlig og overalt staa Markerne fulde Stakke, men de jævnlige Regnbyger, der ere faldne meget uens, have i flere Egne sinket Agerhøets Indbjergning. Ogsaa Engene, der i Begyndelsen trykkes noget af Kulden, ere blevene dækkede med en tyk Græsvært, efterat det mildere Vejr er indtruffet; de havde faaet rigeligt Vand i Foraaret, og ind i Juni stod der vel meget Vand i de lavtliggende Enge. Kun paa udpinte og slet afgravede Marker sees der iaar daarlig Græsgang.

Kvæget, der i Vinter formedelst de høje Priser paa Smør, blev fodret ret godt, fattes derfor i Reglen paa Græs i ret godt Huld, og dette har naturligtvis forbedret sig end mere, om end det raakolde Vejr til enkelte Tider i Maj trykkede Kvæget en Del. I Almindelighed er Kølningen i Vinter gaaet heldig, og Kvægets Sundhedstilstand har været god.

Udbyttet af Mejerierne har været tilfredsstillende om end naturligtvis meget forskjelligt eftersom man fodrer og eftersom der laves mere eller mindre gode Varer; thi sjældent har der været saa stor Forskjel paa disse Priser som iaar; i Provinsbyer har man saaledes kunnet kjøbe Bøndersmør for 24 β . pr. $\mathcal{A}$ og endog derunder. I Marts faldt Priserne stærkt paa alle Kvaliteter, men da de atter ere stegne, da der haves rigelig Mælk, og da Fedesvinene, hvoraf mange ere udførte over Kiel og Hamborg til Belgien og Frankrig, ere i gode Priser, saa stiller det samlede Udbytte af Kjøholdet sig godt. Det samme gjælder om Udbyttet af det øvrige Husdyrhold: Hestene ere i ukjendt høje Priser, og om end den største Omsætning paa Markederne finder Sted mellem Landets egne Folk, saa opkjøbes der dog stadig en ikke ringe Del af tyske og franske Hestehandlere. Studrepriserne ere meget gode; Markthandlen har bragt dens Spekulanter gode Forretninger, hvilket jo altid er Tilfældet, naar der faaes tidligt Græs, og Marktbonden da for enhver Pris maa skaffe sig Kvæg til sine rige Græsgange. Men giver Handlen med Staldstude til Markten end i enkelte Aar et godt Udbytte, saa tabes der paa den anden Side ogsaa jævnlig Penge, og den bliver til et rent Hazardspil, da nogle enkelte Dages godt eller raakoldt Vejr med Nattefrost i April Maaned kan kaste Priserne enten i den ene eller den anden Retning. Lidt efter lidt synes derfor Englands-handlen, der er langt sikrere, at vinde Fremgang, og det engelske Marked har ogsaa iaar været godt; hertil kommer at Dyrets „Liv“ lidt efter lidt bliver dyrere, og at det derfor maa være fordelagtigere at bundfede end at staldfodre. Priserne paa Ungkvæg ere derfor ogsaa meget høje, og i Vestjylland, hvor man for en Del var gaaet over fra Opdræt til Mejeri, vender man nu atter tilbage til Opdræt og har flere Steder anskaffet sig kostbare Tyre af engelsk Race; Tiden vil nu imidlertid vise, om saadanne Racer passe til de derværende Forhold uden at kræve altfor megen Pleje. Da Græsset er saa rigeligt, og alt tegner til en foderrig Vinter,

ere Priserne paa m a g r e Dyr og Ungkvæg forholdsvis endnu højere end paa fedt eller velfodret Kvæg, og dette fører atter med sig, at meget Kvæg, der var bestemt til at gaa fra Græsmarken i Sommer i halvfed Tilstand, bliver gjemt til Winterhold og vil da blive affendt i fuld fedet Stand. Udbyttet af Faarene har ogsaa været meget godt; Læmningen er gaaet godt, Ulden er steget meget i Pris, og Lammene kunne sælges til ukjendt høje Priser, dels formedelst Udførsel, dels formedelst et stort Opkjøb til Kjøbenhavns Forsyning i Udstillingstiden, og dels paa Grund af den rigelige Græsning. Ogsaa Grisen ere meget dyre; der betales ofte 10—14 Rdl. for Parret af 5—6 Ugers Grise.

Husdyrholdet har altsaa gennemgaaende bragt et godt Udbytte, og derved er Sandsen for et bedre Tillæg og Opdræt og en omhyggeligere Pleje og Fodring blevet styrket; men dertil kan der ogsaa trænges; thi om Tallet end stadig forøges paa dem der lægge Vægt paa et bedre Husdyrhold, saa staaer dette dog altfor langt tilbage hos den større Flershed af mindre Jordbrugere, idet Kornsalget endnu er Hovedindtagtskilden. I en Beretning fra Horsensegnen fremstilles dette Forhold meget klart i følgende Bemærkning: „Paa de gode Jorder er Dræning, Brak, bedre eller forøget Mærgling og i det Hele taget en omhyggeligere Behandling af Jorden endnu tilstrækkelig til at producere rige Kornafgrøder (Vinterfæd, 2 Byg- og 2 Havreafgrøder i hver Rotation), uden at der anvendes en kraftig Fodring for at forøge og forbedre Gjødningen, og uden at der anvendes synderlig kunstig Gjødning. Men om det end varer noget længere paa de gode Jorder, saa vil dog ogsaa for disse den Tid komme, da Dræning, Brak, Mærgling o. lg. viser sig at have været Udpiningsmidler, naar de ikke ere blevne støttede og fulgte af en tilsvarende kraftigere Fodring.

Der er iaar Mangel paa Arbejdskraft i de fleste Egne; dels bliver der i Agerbruget foretaget mange Extraarbejder i dette Foraar og denne Sommer, dels bruges ikke saa Kræfter til Udtørningsarbejder af Søer og Bige, der iaar fortsættes i

stor Maalestok, dels udvandrere der en Del Arbejdere ikke blot til Amerika og Australien, men ogsaa til Nordtyskland, hvor Manglen paa Arbejdere bliver føleligere Aar for Aar paa Grund af den stærke Udvandring, der fremstjundes ved de mislige Forhold hvorunder Landarbejderne der leve og ved den lange og ødelæggende preussiske Soldatertjeneste; dels endelig mærkes Manglen paa Arbejdskraft herhjemme saa føleligt iaar, fordi der kun er kommet saa faa svenske Tjenestefolk herover i dette Foraar, takket være den gode Høst ifjor i Sverrig, der har givet Kræfter til paa egen Jordbund og til egne Forbedringer at bruge en større Del af den Tilvæxt i Befolkningen, som tidligere maatte søge ud for at finde Brødet; de Svenskere, der ere udvandrede, ere for en stor Del dragne til Tyskland, hvor imidlertid Erfaringen allerede skal have lært dem, at Livsvilkaarerne ingenlunde er lokkende. — At Lønnen herhjemme under disse Forhold er steget noget, følger af sig selv, men dog ikke i det Maal, som Tilfældet vilde have været, hvis Tjenestefolkene kjendte den Magt, som de ere i Besiddelse af i en Tid som denne, naar der fra alle Egne klages over Mangel paa Arbejdere; ønskeligt vilde det være, om Arbejdsgiverne af egen fri Villie forøgede de i mange Egne upassende lave Lønninger og ikke ventede dermed, indtil at det som Frugt af en vaagnet og voxet Uvillie kræves af Arbejderne; thi bliver Utilfredsheden og Uvillien først kaldt frem, da vil den ikke være let at dæmpe, og da vil der let blive rettet ubillige Fordringer til Arbejdsgiverne, og herved vil den rolige og tillidsfulde Samvirken, som er af saa overordentlig Betydning for Samfundets lykkelige Udvikling, let saa et sørgeligt Knæk.

Rettelser.

Side 150 nederste Linie 9,91, læs: 9,31.

— 238 Linie 23 Koernes Optagning, læs: Koernes Lugning og Optagning.